

Kralice nad Oslavou (okr. Třebíč)

„U Mostu“.

Neolit–eneolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.1949189N, 16.2197311E

Dva kusy štípané kamenné industrie byly nalezeny při povrchovém průzkumu v trati „U Mostu“ na katastru Kralic nad Oslavou. Plocha s nálezy tvoří trojúhelník ohraničený ze stran železniční tratí, silnicí a říčkou Chvojnicí s nadmořskou výškou 422 m. Jedná se o protáhlý úštěp a krátký úštěp s příčnou retuší z rohovce typu Krumlovský les, varieta I. Žádný keramický materiál nalezen nebyl, což může být způsobeno podmínkami obdělávání půdy. Jedná se o první archeologické doklady z uvedené polohy. Nálezy lze předběžně zařadit do průběhu neolitu až eneolitu.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Two chipped stone artefacts were found during a surface survey in 'U Mostu' field (Kralice nad Oslavou cadastral area, Třebíč District). One artefact is an elongated flake, and the other is a short flake with a transverse retouch made of the Krumlovský les-type chert, variety I. No ceramic material was found at the site. The stone artefacts can be preliminarily dated to the Neolithic-Eneolithic period.

Martin Kuča

Krčmaň (okr. Olomouc)

„Čtvrtě“.

Zemědělský pravěk. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.5253469N, 17.3314825E; 49.5252828N, 17.3316997E; 49.5254950N, 17.3317856E; 49.5255281N, 17.3315950E

Lokalita v poloze Krčmaň, trať „Čtvrtě“, se nachází na ploše budoucí stavby dálnice D55 5501 Olomouc–Kokory. Situována je na mírném svahu, cca 100 m východně od přírodní památky U Bílých hlin a cca 600 m severně od budov zemědělského družstva v Krčmani. Nadmořská výška se zde pohybuje okolo 232 m. V prosinci roku 2022 zde byly pracovníky Archeologického centra v Olomouci, p. o., prozkoumány dva sídlištní objekty (zásobní jáma a mělký objekt blíže nespecifikovaného charakteru). Vzhledem k absenci archeologického materiálu v jejich zásypech je možné objekty datovat pouze obecně do pravěku.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Two settlement features, including one storage pit and an unspecified shallow pit, were excavated in December 2022 in 'Čtvrtě' field (Krčmaň cadastral area, Olomouc District). Due to the absence of archaeological material in their fills, it is possible to date the features only generally to the prehistoric period.

Vendula Vránová

Křenovice (k. ú. Křenovice u Kojetína, okr. Přerov)

„Hradisko“, parc. č. 2128.

Kultura s moravskou malovanou keramikou (neolit). Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.3243380N, 17.2891640E

V roce 2022 našel spolupracovník Muzea Komenského v Přerově, p. o., M. Komínek během povrchového sběru v trati „Hradisko“ na parcele č. 2128 při severovýchodním okraji katastru obce Křenovice u Kojetína ojedinelý broušený artefakt. Jedná se o trapézovitou sekerku se zaobleně obdélným příčným průřezem (obr. 17). Celková délka sekery činí 70,1 mm. Maximální dochovaná šířka předmětu v úrovni ostří je 47 mm, v úrovni týlu 28 mm. Tloušťka nástroje je 14,1 mm. Hmotnost artefaktu činí 82 g. Povrch sekerky byl kvalitně vybroušen. Souměrně zaoblené ostří vykazuje na jedné ze stran poškození. Předmět byl zhotoven ze zelené břidlice. Artefakt lze rámcově datovat do období mladšího neolitu, patrně kultury s moravskou malovanou keramikou.

Lokalita „Hradisko“ je známá z archeologické literatury od konce 19. století, zejména ve spojitosti s nálezy ze starší doby železné (Knies 1894, 2; Červinka 1896, 58–59; 1902, 233).

Jedná se o výraznou polohu situovanou na severních výběžcích Litenečské pahorkatiny, na pravém břehu vodoteče zvané Syrovátka. Neolitické osídlení lokality bylo prokázáno mezi lety 2006–2007 v poloze označené jako Křenovice 1, kde byly pracovníky Archeologického centra Olomouc, p. o., v rámci záchraného výzkumu zachyceny nevýrazné sídlištní aktivity datované do pozdní fáze kultury s moravskou malovanou keramikou (Tajer 2007, 364). Mnohem výraznější doklady osídlení na katastru obce Křenovice u Kojetína byly dokumentovány během záchraného archeologického výzkumu úseku stavby dálnice D1 na lokalitě Křenovice 2 v trati „Vínice“ na levém břehu potoka Syrovátka, kde byla odkryta část sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou (Kršková 2014, 64–65).

Literatura

Červinka, I. L. 1896: *Pravěká hradiska na Moravě*. Kroměříž: tiskem a nákladem Národní knihovny Jindřicha Slováka.

Červinka, I. L. 1902: *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská. I. Země a lid, svazek II. Brno: Musejní spolek.

Knies, J. 1894: *Předhistorické nálezy v Křenovicích a okolí*. *Časopis Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci* XLI, 1–12.

Obr. 17. Křenovice. Neolitická sekerka. Foto Z. Schenk.

Fig. 17. Křenovice. Neolithic axe head. Photo by Z. Schenk.

Kršková, M. 2014: Sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou z lokality Křenovice 2 v trati „Vinice“ (okr. Přerov). In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2013*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 64–86.

Tajer, A. 2007: Křenovice (k. ú. Křenovice u Kojetína, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 48, 364.

Summary

An isolated Neolithic polished stone axe head (Fig. 17) was found in 2022 during a surface survey, which was carried out at the ‘Hradisko’ hillfort (Křenovice u Kojetína cadastral area, Přerov District).

Zdeněk Schenk, Miroslav Komínek

Kubšice (okr. Znojmo)

„Na Komárkovém“.

Neolit–eneolit. Neurčený areál. Geofyzikální průzkum. Průzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0022975N, 16.3893222E

V roce 2022 byly identifikovány zajímavé porostové příznaky rozměrné zahloubené struktury (obr. 18) nacházející se cca 1,2 km západně od obce Kubšice. Na první pohled bylo zřejmé, že se jedná o výplň nějaké výrazné členité deprese, jejíž západní okraj pokračuje pod těleso silnice vedoucí z Miroslavy do Pravlova. Toto zjištění se jevílo ještě zajímavějším při pohledu do geologické mapy, ze které vyplývá, že celý k severu ukloněný svah, na kterém příznak spočívá, se nachází na miocenních štěrkopískách. Následně byl na uvedené poloze proveden povrchový průzkum, při kterém byl v okolí uvedeného příznaku zjištěn na povrchu bohatý výskyt různě velkých hlíz rohovců typu Krumlovský les. Dobrou představu o stratigrafii lokality si můžeme udělat i na základě několika metrového profilu bývalé pískovny, který se nachází cca 80 m směrem na východ, a jež obsahuje štěrkové polohy s výskytem drobných valounků uvedených rohovců. Kromě již výše zmíněných kusů neopracované suroviny se podařilo v širším zázemí příznaku získat také menší kolekci nepatinované štípané kamenné industrie datovatelné ovšem prozatím pouze rámcově do rozmezí neolitu až eneolitu. Na povrchové průzkumy navázala následně geofyzikální prospekce, kterou byl ověřen zmiňovaný porostový příznak, a opravdu zde byla indikována výrazně členitá anomálie. Kromě ní bylo zjištěno výše (v místech kde svah přechází v plošinu s pozůstatky betonového bunkru) i několik dalších spíše menších anomálií prozrazujících existenci zahloubených objektů. Zřejmě ne náhodou se na jejich širší okolí vázala koncentrace štípaných artefaktů. Z minulosti jsou z polohy známy také nálezy z počátku mladého paleolitu (evidováno jako lokalita Kubšice III; Valoch 1965; Oliva 1987). Bližší klasifikace lokality prozatím není na základě získaných poznatků možná. Nelze však vyloučit, že v tomto prostoru existoval menší exploatačně-díleňský areál zpracovávající místní rohovce. Tuto hypotézu bude nutné validovat dalším výzkumem.

Literatura

Oliva, M. 1987: *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska '87. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.

Valoch, K. 1965: Altsteinzeitliche Funde aus Brno und Umgebung. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales L*, 21–30.

Obr. 18. Kubšice. Porostové příznaky. Autor J. Bartík, zdroj: mapy.cz.

Fig. 18. Kubšice. Cropmarks. Author J. Bartík, source: mapy.cz.

Summary

Cropmarks of a large sunken feature (Fig. 18) were identified ca 1.2 km west of Kubšice in ‘Na Komárkovém’ field (Znojmo District) in 2022. Geophysical and surface surveys subsequently conducted at the site yielded a small assemblage of the chipped stone industry made of the Krumlovský les-type chert. The finds can be dated to the Neolithic-Eneolithic period. It is possible that a mining and workshop site for processing local cherts was situated in this area.

Jaroslav Bartík, David Cibulka, Klára Augustinová

Kuřim (okr. Brno-venkov)

„Lipovské rybníky“.

Kultura s lineární keramikou. Neurčený areál. Skupina/sít sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Brněnska, p. o., inv. č. 974/22-1, 974/22-2.

Lokalizace: WGS-84: 49.321500986N, 16.548506173E

Ve výkopu pro uložení elektrického kabelu byl poblíž severovýchodního rohu kuřimské věznice narušen krátký útržek pravěké kulturní vrstvy. Mimořádně chudé spektrum nálezů, které se z ní podařilo získat, dovoluje její dataci pouze rámcově do období kultury s lineární keramikou. Nález patrně souvisí s několika stejně datovanými objekty zkoumanými v roce 2019 přímo v areálu věznice (Přichystal 2020).

Literatura

Přichystal, M. 2020: Kuřim (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 61(1), 147.

Summary

A small part of the cultural layer dating to the period of the Linear Pottery culture was discovered during an electrical trenching in ‘Liptovské rybníky’ field (Kuřim cadastral area, Brno-Country District).

Jiří Kala